

Романенко Л.В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української філології,
Маріупольський державний університет*

**«ІСТОРІЯ НЕ КІНЧАЄТЬСЯ СЬОГОДНІ...»
(НА МАТЕРІАЛІ ІСТОРИЧНОЇ ПОВІСТІ
ЛЕОНІДА ПОЛТАВИ
«НАД БЛАКИТНИМ ЧОРНИМ МОРЕМ»)**

Ми звикли говорити про події, які відбувалися в Україні у 20-х роках ХХ століття, як про давноминулі. Та ніхто з нас не замислюється над тим, що усе в житті взаємопов'язане, і має звичку повертатися, тим більше, коли не було зроблено правильних висновків із минулих подій. Ці спостереження сягають іще часів Богдана Хмельницького, видатного політика і патріота, але одна його стратегічна помилка коштувала життя багатьох українців. Хто сьогодні може сказати, що угода, підписана з московськими боярами, принесла Україні користь? Тим більше, зважаючи на події останніх двох років, сумнівів стає усе менше – це була рокова помилка, яка принесла страждання багатьом поколінням українців. І сьогодні ми є свідками підступу так званого «братнього народу», який знищує українську націю, застосовуючи різні прийоми, а найстрашніше – безжально вбиваючи невинних людей.

Це питання є досить актуальним і для істориків, і для літераторів, і для літературознавців.

Події, що відбувалися у 1917–1920 рр. в Україні свідчать про справжні бажання українців, і про запеклу боротьбу нащадків тих «московитів», які, прикидаючись друзями, методично і послідовно знищували державність України. Те, що сталося на території України у ці роки, в радянській історіографії мало однобоке трактування. Гриф секретності накладено на документи, які б дали правдиві свідчення про цю трагедію. Архіви СБУ, які тривалий час не були доступними навіть для істориків, зараз відкрили багато фактів кривавих злочинів радянської армії на теренах України. Спроба відновити українську державність на початку ХХ століття, на жаль, не увінчалася успіхом. «Напевне УНР не була ідеальним державним утворенням. Надто мало часу було відведено для того, щоб вона скористалася з унікальної можливості, яку отримала в наслідок революції у Росії. Але насамперед вона не була ідеалом тому, що історія демонструє нам – ідеальної держави не існує як такої. Світ не знав і не знає ідеалу, тож завжди той чи інший народ, утворюючи інститут державної влади, припускається помилок, які потім доводиться долати за допомогою титанічних зусиль. Не уникли таких помилок і творці Української Народної Республіки. Надто мало досвіду державотворення було у тих людей. Надто грандіозним було завдання поновити українську державність, зруйновану Російською імперією ще у

XVIII сторіччі. Будувати завжди безмірно важче, значно легше руйнувати й осуджувати», – зауважує Юрій Сорока [1, с. 3].

Аналізуючи події цього часу, Леонід Полтава одним із небагатьох літераторів прямо звинуватив у цій трагедії керівників УНР – М.Грушевського та В.Винниченка – у відсутності політичної далекоглядності: вони не змогли швидко створити армію із добровольців-українців, які зрештою, не дочекавшись мобілізації, об'єдналися в загони, яких тоді налічувалася велика кількість: «На очах Остапа стався злочин супроти Республіки, і не відомо, кого треба було судити за нього! Місцева влада мала наказ не втручатись у мобілізацію, лише допомогти тій молоді; військова влада тоді напевно не знала, що мала таку резервову силу! Кілька тисяч тих селянських хлопців врешті-решт самі приєдналися до повстанських загонів, а інші пішли знову до плугів тоді, коли треба було братись за зброю» [2, с. 22-23]. Проте і Михайло Грушевський, і Володимир Винниченко не були військовими стратегами, скоріше – революціонерами-романтиками. Знаючи історію свого народу, вони не змогли згуртувати людей, і зрештою, це стало їх найбільшою помилкою. Почалася ланцюгова реакція, яка призвела до трагедії цілого народу. Грушевський не мав сил протистояти Імперській Росії, проте намагався знайти з ними компроміс. Про це говорить і Юрій Сорока у своїй історичній розробці «Бій під Крутами»: «...Грушевський не мав ілюзій з приводу того, що імперськи налаштована російська політична еліта змириться і не спробує повернути Малоросію до покори. Можливо, Грушевський краще за інших розумів великодержавні посягання Росії, а також несумісність демократії з більшовицькою формою, що стрімко стверджувалась у владі Російської держави. У ті дні він писав: «Ми всі стомлені й знеохочені страшним і прикрим централізмом старого російського режиму і не хочемо, щоб він жив далі, хоч би й під республіканським червоним стягом. Ми хочемо, щоб місцеве життя своє могли будувати місцеві люди і ним порядкувати без втручання центральної власті» [1, с. 19]. Наслідком такої політики стала велика жертва – тисячі загиблих у боротьбі із більшовицькими загонами, мільйони замучених голодом і тисячі тих, що змушені були втікати і поневірятися світом, не маючи можливості повернутися на рідну землю. Головний герой повісті Леоніда Полтави «Над блакитним Чорним морем» – Остап (за твердженням і самого автора) став збірним образом героя того часу. Це хлопець, котрий радо сприйняв революційні зміни, як і його земляки, але, не дочекавшись мобілізації в українську армію, примусово записаний до армії Врангеля, і під натиском більшовицької армії втікає до Криму, а потім до Туреччини. Він один із небагатьох, кому пощастило зрештою вибратися із цієї м'ясорубки, яка масово знищувала молоду українську еліту, її майбутнє. Остап став свідком краху ілюзій українців, що натхненно піднялися на боротьбу за свою країну, і поклали голову і на рідній землі, і на чужині.

Леонід Полтава не був безпосереднім свідком цих страшних подій, проте перед ним, як літератором і не стояло завдання відтворити власні спогади, у нього, як представника української діаспори, несправедливо призабутого на

Батьківщині, було завдання художніми засобами нагадати співвітчизникам про ці поривання.

Твір Леоніда Полтави (справжнє прізвище Пархомович) став зараз надзвичайно актуальним, оскільки його можна вважати проекцією на сьогоднішній день. Загострення стосунків із Російською Федерацією, закиди її політичних представників про права на Україну, змушують нас говорити, що боротьба триває і художні твори є рупором цих подій. У даній роботі ми лише накреслили коло тих історичних проблем, які висвітлює сучасна історична проза, і які потребують детальнішого аналізу і робота буде тривати.

Список використаних джерел:

1. Сорока Ю. В. Бій під Крутами / Ю. Сорока. – Харків: Фоліо, 2015. – 63 с.
2. Полтава Л. Над блакитним Чорним морем/ Леонід Полтава. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2002. – 108 с.

Стоцька І.В.

аспірант кафедри стилістики української мови,

Інститут української філології та літературної творчості

імені Андрія Малишка

Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

КЛЮЧОВІ КОНЦЕПТИ МУЗИЧНОЇ ВОКАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ

Українська музична лексика як необхідна складова поля досліджень в галузі музичної україністики є актуальною впродовж багатьох років для розвитку музичної культури. Упродовж останніх десятиліть українська вокальна музична термінологія є об'єктом широкого зацікавлення науковців, які досліджують її в різних аспектах з метою впорядкування та систематизації, так як вона є запитом на суспільство, перебуває у постійному розвитку, цікава своєю семантикою. Вокальна термінологія – один із значних за обсягом пластів спеціальної лексики, яка має свої особливості, а також риси, що поєднують її з терміносистемами інших галузей та із загальноживаною лексикою.

За походженням українська музична вокальна термінологія надзвичайно різноманітна: це і власномовні терміни, і арабські слова, і грецька лексика, і німецькі слова тощо. Назви запозичених музичних інструментів вказують на генетичну приналежність терміна тій чи іншій мові. Вокальна термінологія як невід'ємна частина лексичного складу мови є відкритою системою, що постійно перебуває в динаміці, вона «досить рельєфно віддзеркалюється перед нами чи то появою нових слів, чи то виходом окремих лексичних одиниць з ужитку (через втрату своєї комунікативної здатності), чи то зміною значення існуючих слів (у бік його розширення чи звуження)» [6, с. 3-7].